

ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Πλάτων, Πρωταγόρας, 321b-322a

A1.

α.

1-Σ: *ἀκόσμητον ἔτι αὐτῷ ἦν τὸ ἀνθρώπων γένος*

2-Λ: *ὁ Προμηθεὺς κλέπτει Ἥφαιστου καὶ Ἀθηνᾶς τὴν ἔντεχνον σοφίαν σὺν πυρὶ*

3-Σ: *ἔπειτα φωνὴν καὶ ὀνόματα ταχὺ διηρθρώσατο τῇ τέχνῃ*

β. Οι άνθρωποι χρειάζονται επιπλέον τις προϋποθέσεις της οργανωμένης πολιτικής και κοινωνικής ζωής, δηλαδή την πολιτική τέχνη. Ο Προμηθέας, όμως, δεν μπορούσε να τους προσφέρει και την πολιτική τέχνη, την οποία κατείχε αποκλειστικά ο Δίας.

B1.

Ο Πρωταγόρας, κατά πάσα πιθανότητα, αναγνώριζε ότι η λατρεία προσιδιάζει στον άνθρωπο και ίσως είναι κάτι το απαραίτητο, χωρίς όμως να παίρνει θέση σχετικά με την ύπαρξη του αντικειμένου της, δηλαδή τους θεούς. Ο Πρωταγόρας δεν αρνιόταν την ύπαρξη των θεών, αλλά αρνιόταν να συζητήσει το θέμα επειδή η βεβαιότητα ήταν αδύνατη για ένα τέτοιο θέμα(αγνωστικιστής). Η αναφορά αυτή μπορεί να εξηγηθεί ποικιλοτρόπως π.χ.ότι πρόκειται κατά βάση για πλατωνική θεωρία που έντεχνα τοποθετείται στο στόμα του Πρωταγόρα ή ότι η λατρεία των θεών από τους ανθρώπους είναι αναμφισβήτητη πραγματικότητα, ένα ανθρωπολογικό δεδομένο που χρειάζεται ερμηνεία,και συμπεριλαμβάνεται στα επιτεύγματα του ανθρώπου στο πλαίσιο της πολιτισμικής ανέλιξής του (*ἐπειδὴ δὲ ὁ ἄνθρωπος θείας μετέσχε μοίρας, ... ἐπεχείρει βωμούς τε ἰδρύεσθαι καὶ ἀγάλματα θεῶν*). Επιπλέον, ας μην ξεχνάμε ότι το ένστικτο της πίστης και της λατρείας είναι θεμελιώδες στην ανθρώπινη φύση, και η απόδοσή του σε θεϊκή συγγένεια δεν είναι κάτι το περίεργο σε μια αφήγηση που ομολογουμένως δίνεται σε μορφή λαϊκής μυθολογίας για να γίνει πιο ευχάριστη.

Παράλληλα, η πρόταση της θρησκευτικής συμπεριφοράς (*ἐπεχείρει βωμούς τε ἰδρύεσθαι καὶ ἀγάλματα θεῶν*) και του θρησκευτικού συναισθήματος (*θεοὺς ἐνόμισεν*) έναντι των άλλων επιτευγμάτων μπορεί να ερμηνευθεί και ως προβολή του υψηλότερου σημείου ανάπτυξης που παρουσίασε το ανθρώπινο είδος στο προμηθεϊκό στάδιο. Αυτό σημαίνει ότι ο Πρωταγόρας αξιολόγησε τη θρησκεία ως μία πολύ σημαντική κατάκτηση του ανθρώπου ανάμεσα στις άλλες, ως εκδήλωση πνευματικής ωριμότητας του ανθρώπου, γιατί ο

άνθρωπος περνά από την απλή, ενστικτώδη ύπαρξη στην αναζήτηση των παραγόντων που δημιουργήσαν τη φύση. (250 λέξεις)

B2. ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ, Σοφοκλής, *Αντιγόνη*, στ. 332-364

Και στα δύο κείμενα γίνεται αναφορά στην εξέλιξη του υλικοτεχνικού και πνευματικού πολιτισμού με τόνο ιδιαίτερα αισιόδοξο, καθώς απηχούν τις αισιόδοξες αντιλήψεις της εποχής. Τόσο ο Πρωταγόρας όσο και ο Σοφοκλής εκθειάζουν τον άνθρωπο, που κατόρθωσε να δαμάσει τη φύση και να κυριαρχήσει σε αυτήν (*περνά τον αφρισμένο πόντο...και την υπέρτατη θεά, τη Γη,την άφθαρτη παιδεύει ... κυνηγά... δαμάζει με τεχνάσματα*). Εντούτοις, ο σοφιστής μνημονεύει λιγότερα ανθρώπινα επιτεύγματα σε σύγκριση με τον Σοφοκλή ή δίνει διαφορετική έμφαση από τον ποιητή. Η παρουσίαση του Πρωταγόρα είναι συνοπτική και αξιολογική, καθώς προβάλλει πρώτα τον πνευματικό (θρησκευτική λατρεία και τέχνη, κατάκτηση έναρθρου λόγου) και στη συνέχεια τον υλικοτεχνικό πολιτισμό (*πρῶτον ... ἔπειτα ... καί...καί...καί...καί...καί...καί...ἤϋρετο*), ενώ του Σοφοκλή είναι κυρίως χρονολογική και πιο αναλυτική (ναυτική τέχνη, γεωργία, κυνήγι, αλιεία, κτηνοτροφία, έναρθρος λόγος και σκέψη, πολιτική οργάνωση, αντιμετώπιση των καιρικών συνθηκών). Είναι εμφανές ότι ο Σοφοκλής παρουσιάζει τους ανθρώπους σε ένα μεταγενέστερο στάδιο κατά το οποίο έχουν κάνει σημαντικά βήματα στην ανάπτυξη του τεχνικού πολιτισμού και στη διαμόρφωση οργανωμένης πολιτικής ζωής, ενώ ο Πρωταγόρας αναφέρεται κυρίως στα αρχικά στάδια της εξέλιξής του (*καὶ οἰκήσεις καὶ ἐσθῆτας καὶ ὑποδέσεις καὶ στρωμνὰς καὶ τὰς ἐκ γῆς τροφὰς ἤϋρετο*). Τέλος, ο σοφιστής αναδεικνύει τον καθοριστικό ρόλο του Προμηθέα, ενώ ο Χορός στην τραγωδία εκθειάζει την ικανότητα του ίδιου του ανθρώπου (*το μέγα δέος ο άνθρωπος γεννά*). (219 λέξεις)

B3. 1-δ, 2-ε, 3-α, 4-β, 5-γ

B4. λοιπὸν, ἐμμελῶς, ἔδει, γῆς, ἐπεχείρει.